

Juhlapuhe Soukan kappelissa 6.12.2017

Kunnioitetut veteraanit ja veteraaninaiset, arvoisa juhlayleisö, ärade krigsveteraner, man och kvinnor, ärade festpublik!

Itsenäisyyspäivää on maassamme perinteisesti vietetty vakavan arvokkain muodoin, minkä taustalla lienee **tietoisuus** siitä, että suomalaisille itsenäisyyden **saavuttaminen ja säilyttäminen eivät ole olleet itsestäänselvyksiä**. Tätä itsenäisyyden **säilyttämistä** pyrin puheessani valottamaan noin sadan vuoden takaa lähtien nykypäivään asti ja tämmöisen **harmaantuneen sotilaan näkökulmasta**. Eräänlaisena punaisena lankana pyrin pitämään Suomen ideaa, **joka on säilyminen kansana kansojen joukossa**.

Suomen suuriruhtinaskunnassakin oltiin sotatilassa, mutta ei taistelutantereena 100 vuotta sitten, jolloin ensimmäistä maailmansotaa oli käyty **yli kolme** vuotta. Venäjän keino menestys sotarintamalla johti kotirintamalla **yhtenä tekijänä** tsaarin viraltapanoon ja vallankumouksiin. Suomessa osattiin taitavasti käyttää hyväksi sekavaa tilannetta **itsenäistymiseen**, jonka **eduskunta vahvisti** päivälleen 100 v sitten. Maassa olleen venäläisen sotaväen karkottaminen johti **kansamme vapaussotaan** ja edelleen katkeraan **sisällissotaan**, jonka haavat arpeutuivat valtaosin vasta seuraavien sotien aikana runsaat 20 vuotta myöhemmin.

Silloin Neuvostoliiton hyökkäyksestä alkanut **talvisota** johti **jatko- ja Lapin sotiin**, viitisen vuotta kestäneeseen raskaaseen vaiheeseen. Sotien kulkuun enempiä puuttumatta todettakoon, että jo talvisodassa suomalaisille selvisi nopeasti kyseessä olevan **taistelu itsenäisen Suomen olemassaolosta**. Sotien lopputulos oli eri vaiheissa monta kertaa veitsen terällä: **se oli viime kädessä suomalaisen sotilaskunnan, rintamalla olevien miesten ja naisten varassa**.

He eivät jättäneet paikkaansa, **he** pelastivat nuoren tasavallan olemassaolon ja **he** jättivät **itsenäisyyden perinnön** jälkipolvien hoitoon. Vielä elossa olevien veteraanien tukitoimet ovat nyt tiettävästi kohtuullisessa kunnossa ja yhdessä heidän kanssaan voimme olla ylpeitä siitä, että he ovat saaneet toiminnastaan - viimeksi vajaa viikko sitten Helsingin kasarmintorilla - **osakseen niin paljon kunnioitusta, kiitosta ja tunnustusta, jollaista mikään muu sukupolvi Suomessa ei luultavasti tule koskaan saamaan. Heillä on pysyvä, ansaittu paikka maamme**

historiassa.

Hyvät kuulijat!

Suomen turvallisuustilannetta on viime aikoina jopa **rinnastettu kylmän sodan vuosiin**, joten pyrin aluksi hiukan vertailemaan noita varttuneempien hyvin muistamia aikoja nykyisiin. **Olemmeko todella samassa tilanteessa?**

Kylmä sota oli Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen johtamien liittoutumien **ideologinen kamppailu maailman johtajuudesta**. Tämä **ydinasepelotteen hallitsema** vaihe alkoi 1940-luvun lopulla ja päättyi Neuvostoliiton hajoamiseen noin 25 vuotta sitten. **Nyt** vastaavanlaisia **ideologisia ristiriitoja ei ole**. Niiden sijaan **talous** on noussut toisaalta kansoja **yhdistäväksi tekijäksi** - ja toisaalta **voimankäytön välineeksi** pakotteiden muodossa.

Me suomalaiset olimme kylmän sodan **liittoutumien välissä, etulinjassa**, jossa meitä sitoi 1948 solmittu ystävyys-, yhteistoiminta- ja avunantosopimus (yya-sopimus) Neuvostoliiton kanssa. Sen **sotilaallinen ydin** oli, että Suomi valmistautui kaikin voimin ja tarvittaessa **Neuvostoliiton tukemana** puolustamaan aluettaan. Olimme siis **sotilaallisesti liittoutuneita**, mutta **poliittisesti tavoittelimme** kaikin keinoin **puolueettomuutta**. Eräänä esimerkkinä tästä on sopimuskumppanimme Neuvostoliiton **yhteisiä sotaharjoituksia koskeneen ehdotuksen taitava torjuminen**.

Nyt emme enää tavoittele puolueettomuutta, sillä olemme **EU:n jäsenenä läntisessä leirissä**. Sotilaallisesti olemme nyt **liittoutumattomia**, mutta silti **monikansalliset harjoitukset Suomen alueella ovat olleet jo vuosikausia arkipäivää**.

Kylmän sodan ajan ulkopoliittikka heijastui monin tavoin myös kansalaisten elämään. **Suhteita itänaapuriin pidettiin yllä esimerkiksi** varovaisuutena julkisissa puheissa ja kirjoituksissa, hyllyttämällä kirjoja ja elokuvia, muokkaamalla opetussuunnitelmia ja oppikirjojen sisältöjä. Tämäntapaisilla toimenpiteillä **pidättäytyttiin** neuvostojärjestelmän näkyvästä arvostelusta ja opeteltiin ”yya-sopimuksen hengessä ystävyden ja rauhanomaisen rinnakkaiselon” mukaista käyttäytymistä; joidenkin mielestä jopa kilpailtiin NL:n suosiosta.

Nythän **julkisuuskäytännöt** ovat täysin toisenlaiset. Esimerkiksi historiapuolella on julkaistu tutkimustietoa, jossa kuvataan kylmän sodan ajan piiloon jääneitä kamppailuja ja koettua painostusta. **Tiedotusvälineet kertovat näyttävästi** kansalaisissa huolta herättävistä ilmiöistä; kuten venäläisten tonttimaiden ostoista,

informaatiovaikuttamisesta, ilmatilan loukkauksista, sotaharjoituksista lähialueilla. Mielestäni nämä tekemiset saavat joskus liioiteltuakin huomiota, sillä esimerkiksi sotilaalliseen toimintaan kuuluu luonnollisena osana harjoittelu; kun kerran mekin harjoitteleimme, ei kannata kauhistella naapurin vastaavaa toimintaa.

Turvallisuuspoliittinen arkipäivämme on siis **merkittävästi toisenlainen** kuin kylmän sodan aikana, mutta **maantiede on entisellään** ja siksi Venäjä edelleen kannaltamme **tärkein** suunta. **Olennaista on**, että kylmän sodan aikana harjoitetulle ja usein syystäkin **arvostellulle** turvallisuuspolitiikalle ei ole **jälkiviisauden valossakaan kyetty esittämään selkeää ja realistista vaihtoehtoa**. **Itsenäisyytemme** kaventui, mutta säilyi ja siksi me voimme lukea kuuluvamme kylmän sodan voittajien joukkoon.

Hyvät kuulijat, siirryn seuraavaksi **tähän päivään ja niin sanottuihin uusiin uhkiin!** Näistä pitää aivan aluksi tunnustaa, että minua vaivaa jossakin määrin tiedotusvälineiden lähes jokapäiväinen **maailmanlopun maalaaminen**; ilmeisesti **pelko ja riidat myyvät**. Meitähän uhkaavat esimerkiksi tarttuvat taudit, energian loppuminen, ilmastonmuutos, kansainvälinen rikollisuus, taloudelliset kriisit, pakolaistilanne, ydinvoimaloiden turvallisuus – milloin mikäkin usein aika rajoittuneeksi ja kaukaiseksi jäävä uhka?

Uhkakuvien pahimmassa päässä ovat edelleen **sotilaalliset uhkat**, jotka laajimmillaan koskettavat tavalla tai toisella **kaikkia kansalaisia**. Niistäkin saamme kuulla jatkuvasti uutisia; puhutaan **terrorismista** sekä **informaatio-, kyber- ja hybridisodankäynnistä**. Pieni selvennys lienee paikallaan osoittamaan, että näillä uusilla sanoilla kuvataan aika pitkälti vanhastaan tuttuja asioita.

1) **Informaatiosodankäynniksi tai lievemmin ilmaistuna informaatio - vaikuttamiseksi kutsutaan väärän tiedon levittämistä ja toisaalta oikean salaamista**, aikaisemmin **propagandaksi** kutsuttua toimintaa. Väärän tiedon levittämisellä saatetaan pyrkiä esim. riitauttamaan päättäjien toimintaa ja jopa nostattamaan kansalaiset toisiaan vastaan. Demokraattisesti hallituissa maissa, **kuten meillä**, on **totuttu ja varauduttu ristiriitaisten tietojen käsittelyyn**, joten informaatiovaikuttamisella tuskin kyetään saamaan aikaan ratkaisevia tuloksia.

2) **Kyber-** eli **tietoverkkosodankäynti tunnettiin ennen** tietokoneiden laajaa

yleistymistä lähinnä nimellä **elektroninen sodankäynti**, joka kohdistui lähinnä viestiliikenteeseen. Nyt kyberhyökkäykset tunkeutuvat tärkeisiin **tietoverkkoihin ja lamaannuttavat tietoliikenteen ja niihin pohjautuvia toimintoja, kuten esimerkiksi** sähkön jakelun tai pankkien toiminnan. **Laajavaikutteiset** uhkat on meilläkin tiedostettu ja toimenpiteet niiden torjumiseksi käynnistetty kansainvälistä yhteistyötä ja **varusmieskoulutusta myöten. Minä en usko**, että maamme saadaan kyberhyökkäyksillä polvilleen – mutta mittaviin ongelmiin ja yllätyksiin on syytä varautua.

Hyvät kuulijat!

Terrorismi on vuosisatoja vanha taistelutapa ja terrorisodankäyntiä pidetään nykyään eri puolilla maailmaa tapahtuvassa **sotilaallisessa suunnittelussa yhteisenä uhkatekijänä**. Terrorismiin näyttävät nyt turvautuvan laajasti lähinnä muslimitaustaiset ryhmät ja esimerkiksi EU-maissa se on vaatinut yhteensä noin 350 uhria vuodesta 2015 lähtien

Terrorisodankäynnissä **sotilaat eivät taistele** toisiaan vastaan, siinä **ei ole rintamalinjoja, ei tunnuksia eikä** siinä noudateta kansainvälisesti hyväksytyjä **sodankäynnin sääntöjä**. Nykyiset terroristit ovat pelkkiä **joukkomurhaajia**, jotka iskevät julkisuutta saadakseen **suojattomien ja syyttömien** ihmisten kimppuun.

Suomessakin kansalaisten suuri enemmistö pitää ilmiötä huolestuttavana ja tarkkailun alaisia kohdehenkilöitä arvioidaan olevan maassa nyt jo yli 300. Terrori-iskujen **torjunta onkin lähes mahdotonta**, joten Turun tapahtumille saattaa valitettavasti tulla jatkoa. Asiallista **syytä terroripelkoon ei kuitenkaan oikein ole**, sillä **harvojen iskujen vaikutukset ovat yleensä sittenkin hyvin rajalliset. Tilastojen valossa meillä onkin merkittävästi terrori-iskua suurempi riski vahingoittaa esimerkiksi nautintoaineiden väärinkäytön, vapaa-ajan tapaturman tai liikenneonnettomuuden seurauksena.** (Suomessa jopa noin 10 000 uhria/v; tupakka, tapaturmat, Alko, liikenne.).

Meidän on toistaiseksi vain pakko lisätä tämä ilmiö muiden elämään kuuluvien yllättävien uhkien ja lisääntyvien turvatoimien jatkeeksi. **Terrorismin kokonaan kitkeminen** vie kansainvälisellä yhteistyöllä kokemusten mukaan vuosia, jopa muutaman vuosikymmenen- mutta ainakin aiemmin se on onnistunut.

Juhlapäivämme merkeissä onkin erityinen syy korostaa, että terroristit eivät ole uhka valtion itsenäisyydelle, vaan kansalaisten hyvinvoinnille.

Hyvät kuulijat!

Sotilaallisista uhkakuvista armottomin on asevoimien käyttö haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Nykytermeillä puhutaan silloin **hybridisodankäynnistä**, jolloin **perinteisiin sotatoimiin** liitetään muita tuttuja asioita, kuten informaatio- ja kyberoperaatioita, vakoilua, terrorismia ja jopa rikollisuutta - **kaikki keinot ovat käytössä**. Nimitys on uusi, mutta samankaltaisia asioita käsiteltiin aikaisemmin otsakkeen **kokonaismaanpuolustus** alla. Nykyisellä nimellä pyritään kuvaamaan myös sitä, että sodankäynti on muuttunut erittäin monimutkaiseksi **yhteiskunnalliseksi toiminnaksi**, jossa **ei aseellisilla** keinoilla saattaa olla suuri vaikutus lopputulokseen.

Miten sitten Suomi selviytyy tämäntapaisten hyökkäysten torjunnasta? Mielestäni meillä on korkeasta osaamistasostamme johtuen jopa alati nopeasti kallistuvaa aseellista puolustusta **paremmat edellytykset varautua näihin uusiin uhkiin**. Merkittävä vahvuutemme on silloin **eri alojen viranomaisten ja yritysten** välinen tuntemus ja **suunniteltu yhteistyö**, josta monet ulkomaisten asiantuntijat ovat meille kateellisia.

Hybridisodankäynnin **viimeisenä työkaluna on perinteinen aseellisen voiman käyttö**, johon Suomi kylmän sodan päättymisen jälkeen viisaasti säilytti valmiutensa – toisin kuin esim. Ruotsi. Sen **perusedellytykset – yleinen asevelvollisuus ja koko maan kattava alueellinen puolustus** – ovat voimassa, **kalusto ja koulutustaso** ovat kohtuullisen hyvin **ajan tasalla** ja joukkojen **nopean toimeenpanon** harjoitteluun kiinnitetään jälleen paljon huomiota. Tallella on myös toiminnan kivijalka, **kansalaisten maanpuolustustahto**. Sitä on kyselytutkimuksilla seurattu pian 50 vuoden ajan ja tulos on ollut hiukan nykyistä parempi vain **viisi** kertaa.

Sotilasliiton ulkopuolisinakaan **emme ole täysin yksin**, sillä meitä koskettaa vuonna 2009 allekirjoitettu **EU:n turvalauseke**. Siinä todetaan muun muassa: **”Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin”**. Vajaa kuukausi sitten 23 Euroopan unioni jäsenmaata allekirjoitti turvalauseketta vahvistavan sopimuksen **”pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä.”**

Aika näyttää, miten tämä kannaltamme tärkeä sopimus tulee käytännössä toimimaan, sillä siihen on toistaiseksi vedottu vain yhden kerran.

Hyvät kuulijat!

Yleinen turvallisuustilanne on nyt kaikkien hyvin tuntemista syistä **odottavan jännittynyt**. Tämä on näkynyt myös Suomen lähialueilla vilkastuneina sotilaallisina toimenpiteinä, **mikä ei kuitenkaan suoraan tarkoita lisääntyntä hyökkäysuhkaa meitä vastaan. Tämän on valtion johtokin useasti todennut**. Sitä miten pahimmassa tilanteessa loppujen lopuksi kävisi, **ei kukaan kykene asiaperusteilla arvioimaan; ei** vaikka käynnissä olevista sodistakin on jo paljon tutkittua tietämystä.

Muut huolenaiheemme kannattaisi ehkä asettaa **oikeaan mittakaavaan**, sillä olemmehan selviytyneet muutamia vuosikymmeniä sitten useista sodista, olemme yksi maailman rikkaimpia maita ja kärkipaikoilla esimerkiksi koulutuksessa, tasa-arvossa, vähäisessä korruptiossa ja lasten hyvinvoinnissa. Meillä on myös puolueeton oikeuslaitos, toimiva virkamieskunta ja infrastruktuuri sekä arvokkaimpana yhteisenä omaisuutena Suomen luonto; kauniit maisemat, puhtaat vedet ja raikas ilma. Kaikki nämä ovat hyvän elämän perusedellytyksiä, joihin pitää vielä lisätä tärkein: **Olemme säilyneet kansana kansojen joukossa**.

Jag önskar er alla en trevlig festdag och medvind för de kommande åren.

Toivotan teille kaikille oikein hyvää juhlapäivää sekä myötätuulta isänmaan ja oman elämänne tulevaisuuden rakentamiseen.